

Број/Број: 01/8-50-1-15-12/05
Сарајево/Сарајево: 21.7.2005.godine

З А П И С Н И К

14. сједнице Комисије за остваривање равноправности полова у БиХ, одржане 20.5.2005. године, с почетком у 10,00 часова.

Сједници Комисије присуствовали су:

- Јозо Крижановић, председавајући Комисије,
- Љиљана Милићевић, први замјеник председавајућег Комисије,
- Нацида Млаћо, други замјеник председавајућег Комисије,
- Мубера Ушановић, члан Комисије,
- др. Јелина Ђурковић, члан Комисије,
- Иво Лозанчић, члан Комисије.

Одсуствовали су: проф. др Азра Хаџиахметовић, Абдулах Накаш и проф. др Нијаз Дураковић, чланови Комисије.

Од гостију, сједници Комисије су присуствовали:

- чланови Парламентарне групе за популацију и развој,
- Самра Филиповић-Хаџиабдић директорица Агенције за равноправност полова БИХ,
- Ана Јакшић из Гендер центра Федерације БИХ,
- представници осталих државних институција, као и бројних домаћих и међународних владиних и невладиних организација,
- те представници медија: Иван Кутлаша – Радио 202 и Ана Дрмач – ТВ КИСС.

За сједницу је усвојен слиједећи:

Дневни ред:

1. Усвајање записника 13. сједнице Комисије,
2. Упознавање с радом Агенције о равноправности полова БИХ,
3. Договор о провођењу јавног саслушања (јавне расправе) посвећеног проблему инфективне болести ХИВ/АИДС-у,
4. Текућа питања

Ад. – 1. Усвајање записника 13. сједнице Комисије

Након поздравних ријечи и отварања сједнице Комисије, председавајући Комисије Јозо Крижановић је предложио расправу и изјашњење о записнику Комисије 13. сједнице.

Како није било дискусије о овој тачци дневног реда, председавајући Комисије предложио је усвајање записника, па је Комисија једногласно усвојила записник 13. сједнице Комисије.

Ад – 2. **Упознавање с радом Агенције о равноправности полова БИХ**

Отварајући ову тачку дневног реда, предсједавајући Комисије је упознао присутне о потреби информирања чланова Комисије и чланова Парламентарне групе за популацију и развој о успостављању рада Агенције, те условима рада, техничкој опремљености, кадровској попуњености Агенције за равноправност полова БИХ. Након уводног обраћања, он је дао ријеч директорици Агенције.

Самра Филиповић-Хаџиабдић, директорица Агенције за равноправност полова БИХ је изложила досадашњи поступак успостављања, опремљености и кадровске попуњености Агенције, која је добила своје просторије у улици Куловића у Сарајеву. Такође је све присутне обавијестила да још није донесен Правилник о унутарњој организацији Агенције. Она се заложила за потребу хитног доношења Државног плана акције, који се предвиђа за 2. или 3. јуни 2005. год.

На крају је предсједавајући Комисије констатовао прихватање информација Агенције о њеној организацији и раду.

Ад-3 **Договор о провођењу јавног саслушања (јавне расправе) посвећеног Проблему инфективне болести ХИВ/АИДС-у**

У уводном излагању за ову тачку дневног реда, **предсједавајући Комисије Јозо Крижановић** је подсетио присутне на околности, како се ова проблематика нашла на дневном реду Комисије уз суорганизацију Парламентарне групе за популацију и развој. Он је истакао да су на иницијативу УНФПА (Унитет Натионс Популатион Фунд) Оффице ин Босниа анд Херцеговина, Комисија за остваривање равноправности полова и Парламентарна група за популацију и развој договорили се да организирају јавну расправу (јавно саслушање) о тешкој болести ХИВ/АИДС-у. Договорено је да се јавно саслушање одржи 20.5.2005. године у Бијелој Сали у Сарајеву.

Још раније утврђени су циљеви овог саслушања од којих су најзначајнији:

- да се отвори јавно саслушање о тешкој болести ХИВ/АИДС-у,
- да се оно одржи у згради институција Босне и Херцеговине, у Бијелој сали дана 20.5.2005. године,
- да се на јавно саслушање позову све институције и појединци који могу допринијети сагледавању овог проблема, као и његовом ублажавању (Министарство за цивилне послове, Министарство правде БиХ, Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Агенција за равноправност полова, Гендер центри Федерације БиХ и Републике Српске, национални координатори за ХИВ/АИДС, поједине невладине организације и сл.).

Он се затим захвалио присутним учесницима на посјети. Он је посебно подвукао циљ Јавног саслушања усмјеравање пажње цјелокупне јавности у Босни и Херцеговини на постојање ове болести, њене карактеристике, њено присуство у Босни и Херцеговини, те на потребу мобилнијег приступа у превенцији ове болести. Податак да се сваки дан у свијету зарази 15 000 људи, и то прије свега популација младих од 15 до 30 година, ствара додатну забринутост. Босна и Херцеговина није у великој опасности, али сиромаштво становништва, деструкција здравственог система и друге околности земље у транзицији, чине Босну и Херцеговину рањивом државом. Зато је и потребна ова расправа.

Након уводног излагања предложио је дискусију.

Посланик **Милорад Живковић**, предсједавајући Парламентарне групе за популацију и развој, након поздрављања присутних, указао је на чињеницу да је Босна и Херцеговина до сада

ратифицирала неколико међународних докумената о популацији и развоју становништва, те на тај начин створила обавезе. У том смислу, указао је на Декларацију за југоисточну Европу, Каирски документ, Декларацију о ХИВ/АИДС-у из 2001. године и сл. Он је истакао чињеницу да је из законодавне сфере, учињено неколико битних активности. На примјер, прикликом доношења Закона о основном и средњем образовању, на иницијативу ове Групе уграђен је амандман који афирмише промоцију здравог начина живота. Тим амандманом дата је могућност оним институцијама образовања, да едукативне ствари унесу у наставне планове и програме. Исто тако, повећан је и буџет Министарства цивилних послова БиХ у ставци посебних намјена, која се односи на смјернице за борбу против ХИВ/АИДС-а, те државну политику за репродуктивно здравље и за имплементацију планова националног дјеловања. Уосталом, Отавски документ из те области, донешен је и може се наћи у Службеном гласнику Босне и Херцеговине. И неки други акти домова Парламентарне скупштине донесени су и у примјени су, а тичу се заштите грађана БиХ од ХИВ/АИДС-а. На бази тих аката, Вијеће министара БиХ је донијело одлуку о оснивању комисије која ће се бавити овом проблематиком. ХИВ/АИДС је болест која не познаје никакве границе, биле оне опћинске, кантонадне, ентитетске и државне, па због тога треба формирати комисије које ће се бавити овом проблематиком.

Шеф УНФПА уреда у Босни и Херцеговини, **Жељка Мудровчић** се захвалила организаторима на организираном скупу. Она је у кратким цртама приказала своју организацију истичући да је ХИВ/АИДС свјетски проблем којег треба цијели свијет имати на уму и борити се против те болести. Она је присутне подсетила на околност да постоји Комисија за остваривање равноправности полова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, као и Парламентарна група за популацију и развој, које доприносе популаризацији превенције ХИВ/АИДС-а. Уједно је истакла да у свијету, жене предњаче у обољевању од ове болести. Према подацима агенције ЈУН АИДС у Источној и Јужној Европи је обољела од ове болести трећина (34%) жена (углавном млађих). ХИВ/АИДС је у свијету једно ново подручје дјеловања и активности, од којег су поразне посљедице наступиле у неким афричким државама, прије свега у Намибији, Боцвани, Замбији. Најрањивије групе су «интергенерацијеске» породице, у којима живе заједно и унуци и дједови, а гдје нема, практично, средње генерације. Болест посебно напада оне жене које су носиоци домаћинства, што представља опасност за породице. Што се тиче стања у Босни и Херцеговини, оно није толико алармантно, али не смије ни дозволити да се успавамо у свему томе. Први случај ХИВ/АИДС у Босни и Херцеговини евидентиран је 1985. године. Данас, у БиХ имамо евидентираних 101 особу која је ХИВ заражена. Што се тиче особина заражених, они су у већини хетеросексуалци. У посљедње вријеме (од 2003. године) у друштву је све више корисника дрога, све више хомосексуалних болесника и других девијантних понашања која доприносе ХИВ/АИДС-у. По овим карактеристикама, Босна и Херцеговина све више поприма тзв. «руски облик трансмисије» типа обољења, који све више личи на ситуацију у Источној Европи.

Координатор за ХИВ/АИДС Брчко Дистрикта, **Јасна Шабић**, дала је широку елаборацију о ХИВ/АИДС-у и његовим карактеристикама. У свијету, у 2003. години је од ХИВ/АИДС умрло више од 3 милиона људи, а више од 8 хиљада умре сваки дан. Она је истакла да и код наших сусједа постоји присуство ове болести у већем обиму од нас. У Републици Хрватској тренутно је регистрирано око 400 ХИВ позитивних, а у Државној заједници Србије и Црне Горе 650. У Босни и Херцеговини је од 1986. године кад је извршена прва регистрација регистровано 101 случај закључно с 2004. годином. У 2004. години је регистрирано 9 нових случајева, од чега 8 у Федерацији БиХ. Сматра се да се у Босни и Херцеговини налази 300 до 400 инфицираних случајева. Највећи број пријеноса болести извршен је хетеросексуалним путем. Најчешћи путеви пријеноса болести су:

- a) сексуалним путем,
- b) ињекцијом (кориштењем заједничке шприце или игле)
- c) с заражене мајке на дијете.

Пријенос се не може извршити никако:

- преко инсеката,
- кориштењем заједничког прибора за јело,
- кориштењем јавних WC-а, јавних базена (обичним социјалним контактом).

Она је, даље, указала на широку листу међународних докумената које је Босна и Херцеговина прихватила и на која се обавезала. Прије свега, то су УН Декларација о посвећености ХИВ/АИДС-у од 27. јуна 2001. године и Декларација за Југоисточну Европу о превенцији ХИВ/АИДС-а од јуна 2002. године. Ови документи су увјетовали настанак одлуке Вијећа министара БиХ о формирању савјетодавног одбора за борбу против ХИВ/АИДС-а за БиХ, а самим тим и настанак тог тијела. На темељу ових аката настао је Одбор који се налази у Министарству цивилних послова. Указујући на стратегију борбе против ХИВ/АИДС-а она је указала на слиједеће циљеве:

- спријечити пријенос и ширење ХИВ/АИДС-а,
- осигурати адекватно лијечење, његу и потпору особама које живе с ХИВ/АИДС-ом,
- креирати правни оквир за заштиту етичких принципа људских права за људе који живе с ХИВ/АИДС-ом,
- осигурати координацију, развој одрживих капацитета у борби против ХИВ/АИДС-а, те омогућити потпору јачања веза с међународним организацијама у борби против ХИВ/АИДС-ом.

У даљњој дискусији, **Јасна Шабих** је указала на садашње стање организираности и опремљености институција за борбу против ове болести. Она је истакла да је у Федерацији БиХ формирана мрежа координатора у току 2003. године, а у Републици Српској прије неколико мјесеци. Креиран је и усвојен Протокол о добровољном сасвјетовању и тестирању од стране ентитетских министара здравства и Брчко Дистрикта. У Федерацији БиХ је 2003. године уведено бесплатно лијечење ових болесника, а на листу бесплатних лијекова уврштено је петнаестак најважнијих лијекова. Постоје и три клиничка центра која се, између осталог, баве и терапијом за ову категорију болесника. У Републици Српској постоје два центра. У децембру 2003. године формирано је државно координационо тијело (ССМ) за развитак и праћење превенције ХИВ/АИДС-а и туберкулозе, које је до сада одржало пет сједница.

У даљњој дискусији учествовали су чланови Комисије, Парламентарне групе и гости.

Жељка Мудровчић је појаснила нека питања контактирања с Глобалним фондом. Она је истакла да је БиХ тражила од Глобал фонда 14 милиона долара, од чега 9,5 за ХИВ/АИДС и 4,5 за туберкулозу. На упит Јелине Ђурковић, ко контролише та средства, одговорила је да та средства још нису одобрена. Ако се одобре, бит ће контролирана извана од стране Глобалног фонда, уз максималну дисциплину поштивања рокова и намјене средстава. Досадашња унесена и потрошена средства у БиХ контролирају донатори и агенције преко којих се средства имплементирају.

Наташа Лончаревић, специјализант из епидемиологије интересирала се за буџете који прате превенцију и лијечење болесника од ове болести.. Предложила је благовременост у аплицирању код Глобалног фонда јер су рокови доста кратки.

Емир Нуркић, у име организације «Форум солидарности» и члан Државне комисије за ХИВ/АИДС, подржао је активности према Глобалном фонду. Указао је на проблем терминологије у битним актима из ове области, прије свега у стратегији. Уједно је указао на питање трговине људима и њених рефлектовања према ХИВ/АИДС-у. Он се заложио за координацију свих органа који доприносе промоцији превенције и лијечењу ове болести.

Селена Бајрактаревић, у име УНИЦЕФ-а подржала је потребу хитног аплицирања Глобалном фонду. Уједно се заложила за синхронизацију рада свих органа који се баве овим проблемом.

Посланик Представничког дома, Љиљана Милићевић је окарактерисала ХИВ/АИДС кугом 21. вијека, јер од ове опаке болести дневно умире 8 хиљада људи, а током 2003. године умрло је око 3 милиона људи. Поздравила је и подржала досадашњу активност државних органа и zaloжила се за још бољу и ефикаснију. Указала је на дрогу као потенцијалног узрочника ове болести, те потребу заштите, прије свега младих и дјеце од дроге.

Аида Муслић у име невладине организације «The Project Норе» говорила је о активности своје организације, те предложила да се у координационо тијело кооптирају сви они који могу помоћи у борби против ове болести.

Тијана Медведец из Асоцијације за сексуално и репродуктивно здравље ХУ, говорила је о раду и истакла резултате рада своје организације. Изнијела је своје мишљење да млади у Босни и Херцеговини мало знају о сексуалном и репродуктивном здрављу, те тражила да се подрже пројекти из ове области.

Александар Максимовић, у име невладине организације “Вермонт”, осим што се сугласио с досадашњим дискусијама, изашао је с приједлогом да се у Босни и Херцеговини изврши стандардизација при едукацији.

Након тринаест дискутаната, који су и по неколико пута узимали ријеч, те на основу презентираних материјала, Комисија, као и Парламентарна група, утврдиле су слиједеће закључке:

- Констатира се да у Босни и Херцеговини нема велике епидемије ХИВ/АИДС, али је стање ризично и захтијева појачану активност државних органа и других субјеката,
- Парламентарна скупштина БиХ треба донијети законе и друге акте, којим ће правно нормирати област проституције и друге области друштвеног живота, које доприносе настанку ХИВ/АИДС-а,
- Подржава се припремање и достављање апликација међународним организацијама (Глобални фонд за популацију и развој и сл.), према реалним потребама и у предвиђеним роковима, ради осигурања средстава за даљње активности,
- Захтијева се од надлежних извршних органа, прије свега Министарства за цивилне послове да путем државног координационог тијела (ССМ) за развитак и праћење превенције ХИВ/АИДС-а и туберкулозе, координира активност свих субјеката који су укључени у промоцију превенције или лијечење биолесника од ХИВ/АИДС-а,
- Тражи се од надлежних министарстава и других тијела државне управе да сачине банку података невладиних организација која се баве овом проблематиком, те да осмисле облике стимулисања невладиних организација, које ће разним пројектима доприносити промоцији борбе против ове болести и заузети мјесто које им припада у овој области.
- да државна тијела извршне власти у буџетима предвиде одређена (довољна) средства за стимулисање превенције и лијечења болесника ове болести,
- апелује се на педагошке заводе ентитета да у наставне планове и програме за основно и средње образовање предвиде питања едукације из области репродуктивног здравља, као и питања ХИВ/АИДС-а
- превенцију против ХИВ/АИДС-а вршити према свим групама становништва, ризичним и другим јер је то гаранција њеног успјеха.

Ад – 4. Текућа питања

У овој тачци дневног реда није било никаквих приједлога ни констатација.

Након закључења јавне расправе од стране предсједавајућег Комисије, те захвалности присутним на њиховом учешћу, у нади за даљном сарадњом на свим питањима која се тичу области равноправности полова, Комисија је завршила своју 14. сједницу.

Сједница је завршена у 13,45 часова.

Саставни дио Записника је неауторизовани транскрипт јавне расправе Комисије за остваривање равноправности полова у БИХ одржане 20.05.2005. год.

СЕКРЕТАР КОМИСИЈЕ

др. Зијад Хасић

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ КОМИСИЈЕ

Јозо Крижановић с.р.